

Ya?lanma ?le ?lgili Beklentiler Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Ya?lanma ?le ?lgili Beklentiler Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales.
Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=33000>

Özet

Yaşlanma ile İlgili Beklentiler Ölçeği (YİBÖ), bireylerin yaşlanma sürecine dair sahip oldukları olumlu veya olumsuz beklentileri deşerlendirmek amacıyla uyarlanmış bir psikometrik araçtır. Bu ölçek, yaşlılık döneminde karşılaşılabilecek fiziksel, zihinsel ve bilişsel deşişimlere ilişkin algılar ölçerek, bireylerin kendi yaşlanma deneyimlerine yönelik tutumlarını ortaya koymaya hedefler. Ölçeğin Türkçe uyarlaması, Beser, Küçükğüçlü ve arkadaşları tarafından gerçekleştirilmiş ve ilgili popülasyon üzerindeki geçerlik ve güvenirlik özellikleri incelenmiştir.

Ölçek, yaşlanma sürecine dair beklentilerin, sağlıklı yaşlanma ve yaşam kalitesi üzerindeki etkilerini inceleyen gerontoloji ve sağlık psikolojisi araştırmaları için önemli bir araç sağlamaktadır.

Anahtar Kelimeler

Yaşlanma beklentileri, psikometri, geçerlik, güvenirlik, uyarlama, fiziksel sağlık, bilişsel işlev, yaşlılık.

Yazarlar

Beser, A., Kucukguclu, O., Bahar, Z., Akpınar, B.



The original PDF can be downloaded here: [yaslanma-ile-igili-beklentiler-olcegi-toad.pdf](https://www.arabpsychology.com/yaslanma-ile-igili-beklentiler-olcegi-toad.pdf)

Amaç

Ölçeğin temel amacı, bireylerin yaşlanma dönemine dair taahhütleri beklentileri sistematik bir şekilde ölçmektir. Orijinal ölçeğin Türkçe kültürüne ve diline uygunluğunu sağlamak amacıyla gerçekleştirilen uyarlama çalışması, bu aracın Türkiye'deki sağlık ve psikoloji alanlarında kullanılmasına olanak tanımıştır.

Uyarlama çalışması, ölçeğin yapısal uygunluğunu ve iç tutarlılığını test ederek, yaşlanma beklentilerinin farklı alt boyutlarda (fiziksel, zihinsel, bilişsel) nasıl dağıldığını analiz etmeyi amaçlamıştır. Bu analizler, yaşlanma sürecine dair algıların kültürel bağlamda nasıl farklılaştığını anlamak için kritik öneme sahiptir.

Yapı (Ölçülen Psikolojik Yapı)

Yaşlanma ile İlgili Beklentiler Ölçeği, bireyin gelecekteki yaşlılık dönemine dair öngörülerini ve inançlarını ölçen çok boyutlu bir yapıyı deşerlendirir. Bu yapıya temel bileşenleri genellikle üç

ana alt boyutta gruplanır:

Fiziksel Sağlık: Yaşlanma ile birlikte beklenen fiziksel gerileme, hastalık riskleri veya hareket kabiliyetindeki değişiklikler.

Zihinsel Sağlık: Yaşlılıkta beklenen duygusal iyi olma, depresyon veya psikolojik dayanıklılık algısı.

Bilişsel Denge: Hafıza, öğrenme ve genel bilişsel kapasitede yaşla birlikte beklenen düşüş veya korunma beklentileri.

Ölçek, bu alt boyutlardaki beklentilerin şiddetini ve yönünü (olumlu/olumsuz) belirleyerek, bireyin yaşlanmaya yönelik genel tutumunu nicel olarak ifade eder.

Geçerlik

Ölçeğin geçerlik çalışması, yapısal geçerliği değerlendirmek üzere Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) kullanılarak incelenmiştir. Yapılan analizler sonucunda elde edilen uyum iyiliği istatistikleri, ölçeğin teorik yapısını desteklemektedir.

Önemli geçerlik bulguları şunlardır:

RMSEA (Yaklaşık Hata Karekök Ortalaması): 0.062 olarak rapor edilmiştir. Bu değer, kabul edilebilir uyum sonuçları içinde yer almakta olup, modelin veriye iyi uyum sağladığını göstermektedir.

Faktör Yükleri (DFA): Maddelerin faktör yükleri 0.27 ile 0.96 arasında geniş bir aralıkta değişmektedir. Yüksek faktör yükleri, ilgili maddelerin ölçülmek istenen alt boyutu güçlü bir şekilde temsil ettiğini işaret etmektedir.

Güvenirlilik

Ölçeğin iç tutarlılığı, Cronbach's Alpha katsayısı hesaplanarak değerlendirilmiştir. Elde edilen değerler, ölçeğin genel olarak kabul edilebilir bir güvenirlik düzeyine sahip olduğunu, ancak bazı alt boyutlarda iyileştirmeye açık olduğunu göstermektedir.

Güvenirlilik katsayıları şöyledir:

Ölçeğin Tamamı İçin: Cronbach's Alpha katsayısı 0.76. Bu değer, ölçeğin genel ölçüm tutarlılığını yeterli olduğunu belirtir.

Alt Boyutlar İçin:

Fiziksel Sağlık Alt Boyutu: 0.51

Zihinsel Sağlık Alt Boyutu: 0.48

Bilişsel Denge Alt Boyutu: 0.75

Fiziksel ve zihinsel sağlık alt boyutlarının Alpha değerlerinin nispeten düşük olması (0.50 değerinin altında), bu alt boyutların iç tutarlılığının daha yakından incelenmesi gerektiğini işaret etmektedir. Buna karşın, bilişsel ilev alt boyutu güçlü bir iç tutarlılık sergilemektedir.

Faktör Analizi

Ölçeğin yapısal geçerliliğini incelemek amacıyla kullanılan Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA), orijinal ölçeğin teorik yapısının Türkçe örneklemede de korunup korunmadığını doğrulayıcı amaçlamıştır. DFA sonuçları, maddelerin beklenen faktörlere yüklendiğini göstermiştir.

Faktör yüklerinin 0.27 ile 0.96 arasında değişmesi, bazı maddelerin faktörle olan ilişkisinin zayıf olduğunu (0.27) gösterirken, büyük çoğunluğunun yapıya güçlü katkı sağladığını (0.96'ya yakın değerler) ortaya koymaktadır. Bu sonuçlar, ölçeğin çok boyutlu yapısının geçerli olduğunu desteklemektedir.

Ölçme Aracı

Test Çeşidi: Uyarlama

Format: Kendini Değerlendirme Ölçeği (Self-Report Scale)

Derecelendirme: 4'lü Likert Tipi Derecelendirme. 1 (kesinlikle doğru) - 4 (kesinlikle yanlış) aralığında yanıtlanmaktadır.

Mevcut Diller: Türkçe (Uyarlama), İngilizce (Orijinal)

Popülasyon Grubu: Yetişkinler, özellikle yaşlanma beklentileri üzerine çalışmada kullanılan popülasyonlar.

Yaş Grubu: Belirtilmemiş, ancak yaşlanma sürecine dair beklentisi olan yetişkinler (genellikle orta yaş ve üzeri bireyler).

Popülasyon Detayları: Uyarlama çalışması, Türkiye'deki yetişkin örneklem üzerinde gerçekleştirilmiştir.

Test Metodolojisi: Anket yöntemiyle bireysel veya grup uygulaması. Puanlama, genellikle ters maddeler dikkate alınarak alt boyutlar ve toplam puan üzerinden yapılır.

Anahtar Kelimeler

Yaşlanma, beklenti, geçerlik, güvenilirlik, psikometrik, Beser, Küçükgüçlü, faktör analizi, RMSEA.

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Özlem Küçükgüçlü

Yazar ORCID Tanımlayıcısı: Veri Kaynağında mevcut değildir.

İletişim E-posta Adresi: ozlem.kguclu@deu.edu.tr

Yazın Adresi: Veri Kaynağında mevcut değildir.

İzinler, Ücret ve Test Yolu

Ölçeğin Türkçe uyarlama çalışması 2012 yılında yayımlanmıştır. Ölçeğin kullanımı ve izinleri için sorumlu yazar Özlem Küçükgüçlü ile iletişime geçilmesi gerekmektedir.

Ölçeğin orijinal kaynağına ve uyarlama çalışmasına ait tam metin makalesi ResearchGate üzerinden de erişilebilir durumdadır: researchgate.net

Kaynaklar

Beser, A., Kucukguclu, O., Bahar, Z., & Akpinar, B. (2012). Study of validity and reliability of the scale regarding the expectations about aging. *Health Med. J*, 6(9), 3107-3112.

Yaşlanma ile İlgili Beklentiler Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Ölçek maddeleri, sağlanan kaynak içerikte mevcut değildir. Maddelerin tam listesi için yukarıda belirtilen referans makaleye başvurulması gerekmektedir.